

Rapport

Zonder visie geen beweging

Hoe basisscholen visie en beleid over
bewegen ontwikkelen, uitvoeren en
borgen

Zonder visie geen beweging

Hoe basisscholen visie en beleid
over bewegen ontwikkelen,
uitvoeren en borgen

Met steun van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)

Mulier Instituut

Lisa Wilderink

Marthe Westerbroek

Nynke Popken

Voor meer informatie kunt u contact
opnemen met het Mulier Instituut.

© Mulier Instituut

Utrecht, april 2026

www.mulierinstituut.nl

info@mulierinstituut.nl

Disclaimer

U mag delen uit deze publicatie overnemen op voorwaarde van bronvermelding:
Mulier Instituut, de titel van de publicatie en het jaar van uitgave.

Er gelden gebruiksvoorwaarden voor de foto's in deze publicatie. Neem foto's
daarom niet over zonder toestemming van het Mulier Instituut.

Inhoudsopgave

Zonder visie geen beweging

1	Inleiding	4
1.1	Achtergrond	4
1.2	Doelstelling	7
2	Onderzoeksmethode	8
2.1	Hoofdvraag en deelvragen	8
2.2	Deskresearch	8
2.3	Vragenlijst	9
3	Resultaten deskresearch	11
3.1	<i>Scraping</i> websites scholen	11
3.2	<i>Scraping</i> beleidsdocumenten scholen	12
4	Resultaten vragenlijst	17
4.1	Invulling van bewegen tijdens de schooldag	17
4.2	Schoolbeleid over bewegen	18
4.3	Succesfactoren en belemmeringen	20
4.4	Behoeften aan beleid en ondersteuning	22
5	Conclusie & aanbevelingen	24
5.1	Conclusie	24
5.2	Aanbevelingen	25
	Bronnen	28

Inleiding

In dit hoofdstuk beschrijven we waarom bewegen tijdens de schooldag belangrijk is voor de ontwikkeling van leerlingen en waarom het voor scholen noodzakelijk is om hier een duidelijke visie en beleid op te ontwikkelen. Ook benoemen we het doel van dit onderzoek.

1.1 Achtergrond

Belang van bewegen voor leerlingen

Naast leerprestaties is het welbevinden van leerlingen voor basisscholen van groot belang. Bewegen speelt hierin een belangrijke rol: regelmatig bewegen kan bijdragen aan het welzijn, de gezondheid en het leervermogen van leerlingen (Biddle et al., 2019; Liang et al., 2025).

Bewegen op school in de praktijk

In de praktijk gebeurt er op scholen al veel om bewegen te stimuleren, zoals gymlessen, bewegen in de pauze, *energizers* en bewegend leren (Derikx et al., 2026). Meer bewegen tijdens de schooldag is vaak afhankelijk van losse interventies en acties, terwijl regie en samenhang ontbreken. Veel initiatieven blijven daardoor afhankelijk van individueel enthousiasme en zijn niet structureel verankerd in de schoolorganisatie.

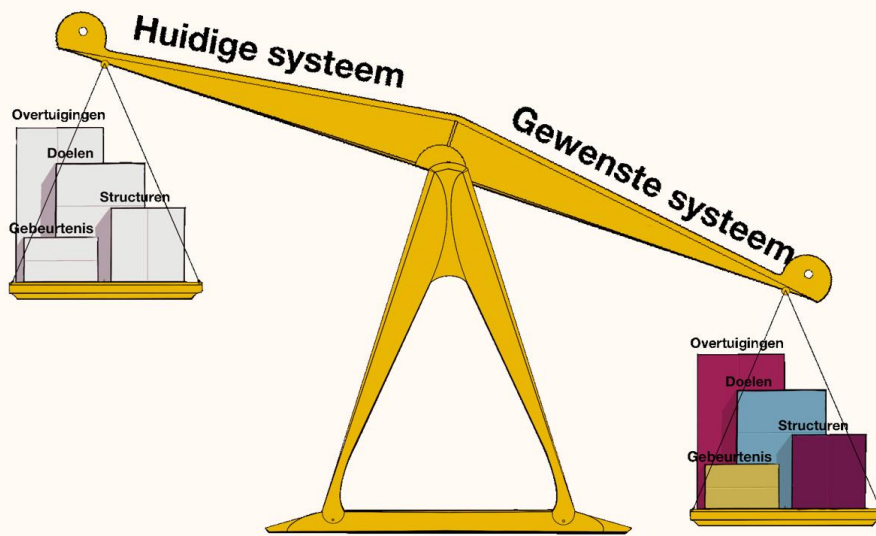
Alleen activiteiten niet genoeg voor structurele inbedding

Om bewegen een duurzame en vanzelfsprekende plek te geven binnen de schooldag, is een visie en schoolbeleid specifiek over bewegen nodig. Het *Action Scales Model* (Nobles, 2022) laat zien dat acties om gezond gedrag te stimuleren op verschillende niveaus kunnen plaatsvinden: gebeurtenissen, structuren, doelen en overtuigingen (zie [figuur 1.1](#)).

Dit kunnen we toepassen op bewegen tijdens de schooldag:

- Gebeurtenissen zijn dan concrete activiteiten of interventies, zoals energizers in de klas of sportdagen.
- Structuren hebben betrekking op hoe bewegen organisatorisch is ingebed, bijvoorbeeld in het rooster, in afspraken binnen het schoolteam of in samenwerkingen met externe partners. Ook de inrichting van het schoolplein valt hieronder.
- Doelen geven richting aan wat de school wil bereiken met bewegen, zoals het welbevinden, de gezondheid of de concentratie van leerlingen verbeteren.
- Overtuigingen verwijzen naar gedeelde waarden en opvattingen binnen de school over het belang van bewegen.

Figuur 1.1
Het Action Scales Model

Bron: Nobles et al., 2022.

Toelichting: veranderingen in overtuigingen of doelen leggen relatief veel 'gewicht in de schaal' in de ombuiging naar een gewenst systeem waarin leerlingen regelmatig bewegen tijdens de schooldag.

Het belang van schoolbeleid over bewegen

Op scholen ligt de focus vaak vooral op het implementeren van gebeurtenissen (zoals een sportdag organiseren of lessen bewegend leren geven), en slechts beperkt op het veranderen van de structuren (zoals de inrichting van het schoolplein). Terwijl duidelijke doelen en gedeelde overtuigingen veel 'gewicht in de schaal' leggen en daardoor veel invloed kunnen hebben voor structurele veranderingen.

Een manier om deze visie, waar doelen en gedeelde overtuigingen uit voortkomen, vast te leggen, is in het schoolbeleid. Dit versterkt de samenhang tussen losse initiatieven en zorgt voor duurzame verankering (Gamble et al., 2017). Daarmee wordt bewegen onderdeel van de dagelijkse praktijk, en kunnen de gebeurtenissen en aanpassingen in de structuren ook in de toekomst blijven plaatsvinden. Dit sluit aan bij een recente *policy brief* van de WHO (2022), die stelt dat duurzame implementatie van bewegen op school vraagt om een integrale beleidsaanpak, in plaats van losse, tijdelijke initiatieven.

Daarnaast maakt het verankeren van bewegen in het schoolbeleid het eenvoudiger om externe ondersteuning en financiering aan te vragen en gericht in te zetten, bijvoorbeeld via subsidies, samenwerkingen met sport- en beweegaanbieders of ondersteuningstrajecten vanuit gemeenten en landelijke programma's.

Het CAS-framework

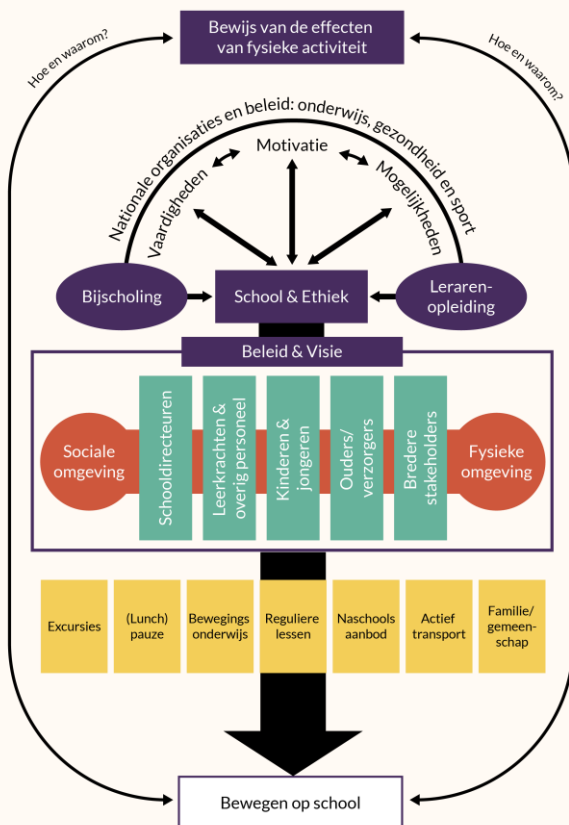
Het *Creating Active Schools* (CAS) framework (Daly-Smith et al., 2020), waarin een school-brede aanpak centraal staat, kan scholen helpen bij het vormgeven en uitvoeren van dit beleid. Het framework brengt op verschillende niveaus in kaart wat een school kan doen om leerlingen tijdens de schooldag meer te laten bewegen (zie [figuur 1.2](#)).

Daarbij onderscheidt het CAS-framework vier samenhangende componenten:

- beleid (paars);
- betrokkenen (groen);
- schoolomgeving (oranje);
- beweegmogelijkheden (geel).

De beleidscomponent vormt een belangrijk, maar voor scholen soms lastig onderdeel. Een duidelijke visie ligt ten grondslag aan structurele inbedding van bewegen gedurende de schooldag. Een visie geeft richting, beleid vertaalt deze visie naar concrete doelen en keuzes, en maatregelen zorgen voor uitvoering in de praktijk. Door een visie, beleid en maatregelen te beschrijven (en te implementeren) kan bewegen een vanzelfsprekend onderdeel van de schooldag worden en is niet langer afhankelijk van losse acties of individuele enthousiaste leerkrachten.

Figuur 1.2
Het *Creating Active Schools* (CAS) framework

Bron: Daly-Smith et al., 2020.

Meer inzicht nodig in schoolbeleid over bewegen

Steeds meer basisscholen hebben aandacht voor bewegen en bieden verschillende activiteiten aan. Het belang van bewegen en van een duidelijke visie en beleid hierover is bekend (Gamble et al., 2017).

Tegelijkertijd weten we nog weinig over hoe scholen in het primair onderwijs dit thema vastleggen. Het is onbekend of scholen een visie en beleid hebben over bewegen, wat zij daarin beschrijven en hoe ze dit in de praktijk uitvoeren en borgen. Ook weten we niet waar scholen tegenaan lopen bij het ontwikkelen van een visie en beleid en welke ondersteuning zij hierbij nodig hebben. In dit onderzoek willen we meer inzicht daarin krijgen.

Definities van visie en beleid

Een **visie** beschrijft waar een school voor staat en welke waarden en ambities deze heeft, bijvoorbeeld op het gebied van bewegen. Het gaat om het 'waarom': waarom vindt de school bewegen belangrijk en welke rol moet bewegen spelen binnen de ontwikkeling van leerlingen? De visie geeft richting en vormt het uitgangspunt voor keuzes die de school maakt.

Beleid vertaalt deze visie naar concrete doelen, afspraken en plannen. Het gaat om het 'hoe' en 'wat': hoe wil de school haar visie over bewegen realiseren en welke maatregelen neemt ze om dit in de praktijk te brengen? Beleid maakt duidelijk wie waarvoor verantwoordelijk is, welke activiteiten de school uitvoert en hoe ze dit borgt.

Waar de visie richting geeft, zorgt beleid dus voor structuur en samenhang in de uitvoering.

1.2 Doelstelling

Met dit onderzoek brengen we in kaart hoe scholen in het primair onderwijs een visie en beleid over bewegen ontwikkelen, uitvoeren en borgen, en waar zij daarbij tegenaan lopen. Daarnaast onderzoeken we welke ondersteuning scholen nodig hebben bij het (door)ontwikkelen van dit beleid.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 lees je welke methoden wij gebruikt hebben bij de uitvoering van dit onderzoek. In hoofdstuk 3 staan de resultaten van de deskresearch en in hoofdstuk 4 die van het vragenlijstonderzoek. In hoofdstuk 5 lees je onze conclusies en aanbevelingen.

Onderzoeksmethode

Om de hoofd- en deelvragen van dit onderzoek over visie en beleid over bewegen op basisscholen te beantwoorden hebben we twee methodes gebruikt: deskresearch en vragenlijstonderzoek. In dit hoofdstuk lees je daar meer over.

2.1 Hoofdvraag en deelvragen

De hoofdvraag van dit onderzoek is:

Hoe geven scholen in het primair onderwijs op dit moment invulling aan visie en beleid over bewegen op school, en waar lopen zij tegenaan bij het ontwikkelen, implementeren en borgen hiervan?

De deelvragen die we daarbij beantwoorden zijn:

1. Welke onderwerpen rondom het thema bewegen zijn onderdeel van de visie of het beleid van scholen, en hoe vaak komen die voor?
2. Op welke manier brengen scholen het beleid over bewegen in de praktijk?
3. Welke belemmeringen en succesfactoren ervaren scholen bij het ontwikkelen en uitvoeren van visie en beleid over bewegen?
4. Welke ondersteuningsbehoeften hebben scholen bij het (door)ontwikkelen van een visie en beleid over bewegen?

2.2 Deskresearch

Om een eerste beeld te krijgen van welke thema's rondom bewegen scholen in hun visie en beleid beschrijven, hebben we deskresearch uitgevoerd. We analyseerden hoeveel (en hoe vaak) scholen bepaalde termen noemen, en wat zij inhoudelijk over deze termen beschrijven. Voor dit deskresearch hebben we honderd basisscholen willekeurig gekozen uit de lijst met schooladressen basisonderwijs van DUO (2025).

Webscraping

Van deze honderd scholen¹ hebben we onderzocht wat zij op hun website en in hun beleidsdocument (schoolgids of jaarplan) schrijven over bewegen. Met een *webscraping*-tool hebben we de schoolwebsites en beschikbare documenten doorzocht op termen die te maken hebben met bewegen tijdens de schooldag.

Daarbij hebben we in kaart gebracht welke termen scholen gebruiken en hoe vaak deze voorkomen. De gebruikte zoektermen staan in [tabel 2.1](#). Deze hebben we bepaald op basis van onderzoeken naar bewegen in de schoolsetting.

¹ Van de honderd willekeurig gekozen scholen bleek van zes scholen geen schoolgids of jaarplan online beschikbaar. Daarom hebben we zes andere willekeurige scholen toegevoegd.

Tabel 2.1

Gebruikte zoektermen in de webscraping

Actieve mobiliteit	Beweging	Lopen naar school
Actieve pauze	Bewegingsactiviteit(en)	Motoriek
Beweeg	Bewegingsonderwijs	(Motorisch) Remedial Teaching
Beweegaanbod	Bewegingsspelen	Motorische ontwikkeling
Beweegactiviteit	Bewegingsvaardigheden	Motorische test
Beweegactiviteiten	Buitenschoolse activiteiten	Motorische vaardigheden
Beweegcultuur	Buitenspelen	Naschoolse activiteiten
Beweeginterventie	Buiten spelen	Sport
Beweegmoment(en)	Buurtsportcoach	Sportaanbieders
Beweegteam	Fietsen	Sportclinics
Beweeg team	Fysieke activiteit	Sporten
Beweegtussendoortjes	Fysieke gezondheid	Sportles
Beweegwijs	Gym	Sportstimuleringslessen
Bewegen	Leerkracht bewegingsonderwijs	Sporttoernooi(en)
Bewegen in de pauze	Lichaamsbeweging	Vakleerkracht bewegingsonderwijs
Bewegend	Lichamelijke opvoeding	

Inhoudelijke analyse beleidsdocumenten

Om een beter beeld te krijgen van wat scholen inhoudelijk beschrijven over de zoektermen, hebben we de negen vaakst voorkomende termen in de beleidsdocumenten (schoolgids of jaarplan) van scholen opgezocht.

Van deze termen hebben we per term willekeurig minimaal tien beleidsdocumenten doorlopen op informatie over die term. Vervolgens hebben we twee tot vijf zinnen met relevante informatie over de term gekopieerd en opgeslagen. In dit rapport geven we per zoekterm drie voorbeelden van hoe scholen hierover schrijven in hun beleidsdocument.

2.3 Vragenlijst

Om de ervaringen, behoeften en belemmeringen van scholen bij het ontwikkelen van beweegbeleid in het primair onderwijs in kaart te brengen, hebben we in september-oktober 2025 een online vragenlijst uitgezet onder schooldirecteuren.

Inhoud vragenlijst

In de vragenlijst vroegen we naar:

1. de huidige invulling van het thema bewegen op school;
2. beweegbeleid (aanwezigheid, thema's, betrokkenheid van personeel, evaluatie en implementatie);
3. belemmeringen en succesfactoren rondom de ontwikkeling en implementatie van het beweegbeleid;
4. behoeften bij het ontwikkelen of verbeteren van het beweegbeleid.

De vragenlijst bevatte zowel meerkeuzevragen als open invulvelden om toelichtingen en ervaringen te verzamelen.

Werving

De vragenlijst was primair gericht aan schoolleiders, omdat zij doorgaans verantwoordelijk zijn voor het schoolbeleid. Wel was het mogelijk dat andere medewerkers (zoals vakleerkrachten bewegingsonderwijs of leerkrachten) de vragenlijst invulden, wanneer zij volgens de schoolleider beter zicht hadden op het beleid of de praktijk rondom bewegen tijdens de schooldag.

We hebben de vragenlijst verspreid via landelijke organisaties uit ons eigen netwerk die direct contact hebben met schoolleiders, zoals de KVLO, de Gezonde School (RIVM) en JOGG, en via LinkedIn. Bij het invullen van de vragenlijst konden schoolleiders zich aanmelden voor een begeleidingstraject als vervolg op dit onderzoek. Geleerde lessen uit dit begeleidingstraject, waarin het Mulier Instituut scholen begeleidt bij het (door)ontwikkelen van hun visie en beleid over bewegen, beschrijven we in een aparte rapportage.

Deelnemers

In totaal hebben 68 deelnemers de vragenlijst ingevuld. Vanwege dit relatief lage aantal hebben we ook niet volledig ingevulde vragenlijsten meegenomen in de analyse. Hierdoor verschilt de respons per vraag. Bij elke figuur staat de respons. Ook kiezen we per figuur of we deze in aantallen of in percentages weergeven, afhankelijk van wat de resultaten het duidelijkst laat zien.

51 deelnemers hebben de vragenlijst volledig ingevuld. Dit waren voornamelijk schoolleiders (n=42). Daarnaast hebben enkele vakleerkrachten bewegingsonderwijs (n=4), groepsleerkrachten (n=3), een intern begeleider en een coördinator gezondheid en sport de vragenlijst ingevuld.

Representativiteit

Dit onderzoek geeft verkennend inzicht in hoe scholen momenteel invulling geven aan visie en beleid over bewegen, en welke belemmeringen en ondersteuningsbehoeften zij daarbij ervaren.

Gezien de relatief kleine steekproefomvang en de doelgerichte wijze van werving en dataverzameling, kunnen we de resultaten niet beschouwen als representatief voor het hele Nederlandse primair onderwijs. De bevindingen bieden vooral een kwalitatief en indicatief beeld.

Analyse

We hebben de vragenlijst geanalyseerd met beschrijvende statistiek. Hiervoor hebben we gebruik gemaakt van SPSS. De open vragen hebben we thematisch geanalyseerd in Excel.

Resultaten deskresearch

In dit hoofdstuk beschrijven we de resultaten van het deskresearch. Met een *webscraping-tool* hebben we de websites en beleidsdocumenten van basisscholen geanalyseerd. Je leest hier welke termen gerelateerd aan bewegen voorkomen in de visie en het beleid van scholen en wat zij daarover beschrijven.

3.1 Scraping websites scholen

De termen die het vaakst op de websites van scholen voorkomen, zijn 'gym' en 'sport' (beide op websites van 68 van de 100 scholen, [figuur 3.1](#)). Op de helft van de websites komt de term 'bewegen' voor (n=50). Op vijftien daarvan is dit 'bewegend', waarvan het alle keren 'bewegend leren' is.

Dat we de term 'bewegen' vinden op de website, betekent niet automatisch dat dit over de fysieke activiteit van bewegen gaat. Soms gebruikt de school de term ook in een andere betekenis van het woord, zoals **'...dat ze zich later zo zelfstandig mogelijk in de samenleving kunnen bewegen.'**

Eén vijfde van de scholen gebruikt de term 'beweeg-' op hun website (n=19). Dit gaat dan bijvoorbeeld om 'beweegactiviteit' (n=3), 'beweegmoment' (n=1), 'beweegwijs' (n=1) of 'beweegtussendoortje' (n=1).

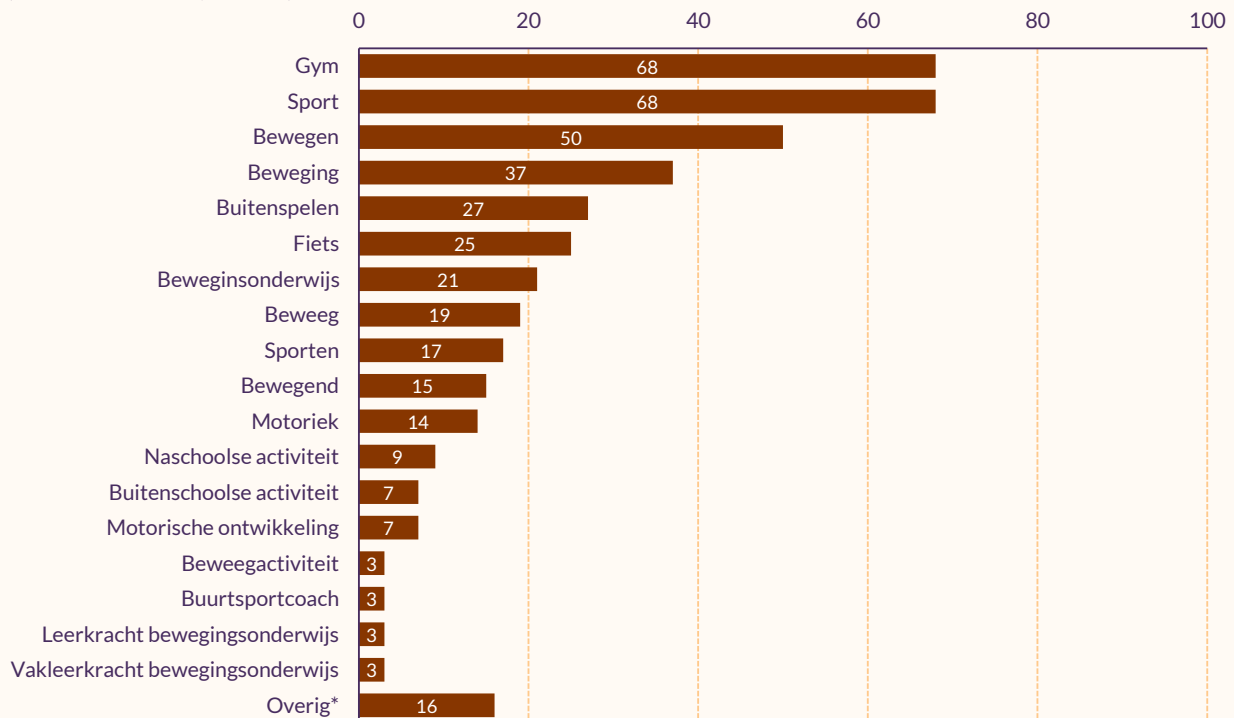
Termen die geen enkele keer voorkwamen op de websites van de honderd onderzochte scholen

- Actieve mobiliteit
- Actieve pauze
- Beweegaanbod
- Beweegcultuur
- Beweeginterventie
- Beweegteam
- Bewegen in de pauze
- Bewegingsvaardigheden/bewegingsvaardigheid
- Fysieke activiteit
- Lichamelijke opvoeding
- Lopen naar school
- Motorisch(e) remedial teaching
- Motorische test
- Motorische vaardigheid
- Sportaanbieders
- Sportstimuleringsles

Figuur 3.1

Aantal scholen dat de term één keer of vaker op hun website gebruikt

(in aantal scholen, n=100)

Bron: Webscraping websites basisscholen, Mulier Instituut.

* Onder overig vallen vier termen die op twee websites voorkwamen en acht termen die op één website voorkwamen.

3.2 **Scraping beleidsdocumenten scholen**

Op eenzelfde manier hebben we van honderd scholen de schoolgidsen of jaarplannen geanalyseerd. Wat ten eerste opviel, was dat veel van deze beleidsdocumenten op elkaar lijken. De kopjes zijn veelal hetzelfde (bijvoorbeeld 'handige informatie voor ouders' of 'schooltijden') en in de invulling van deze alinea's is er weinig variatie. Veel scholen sommen op wat ze doen, zonder verdere toelichting toegespitst op de visie van de school.

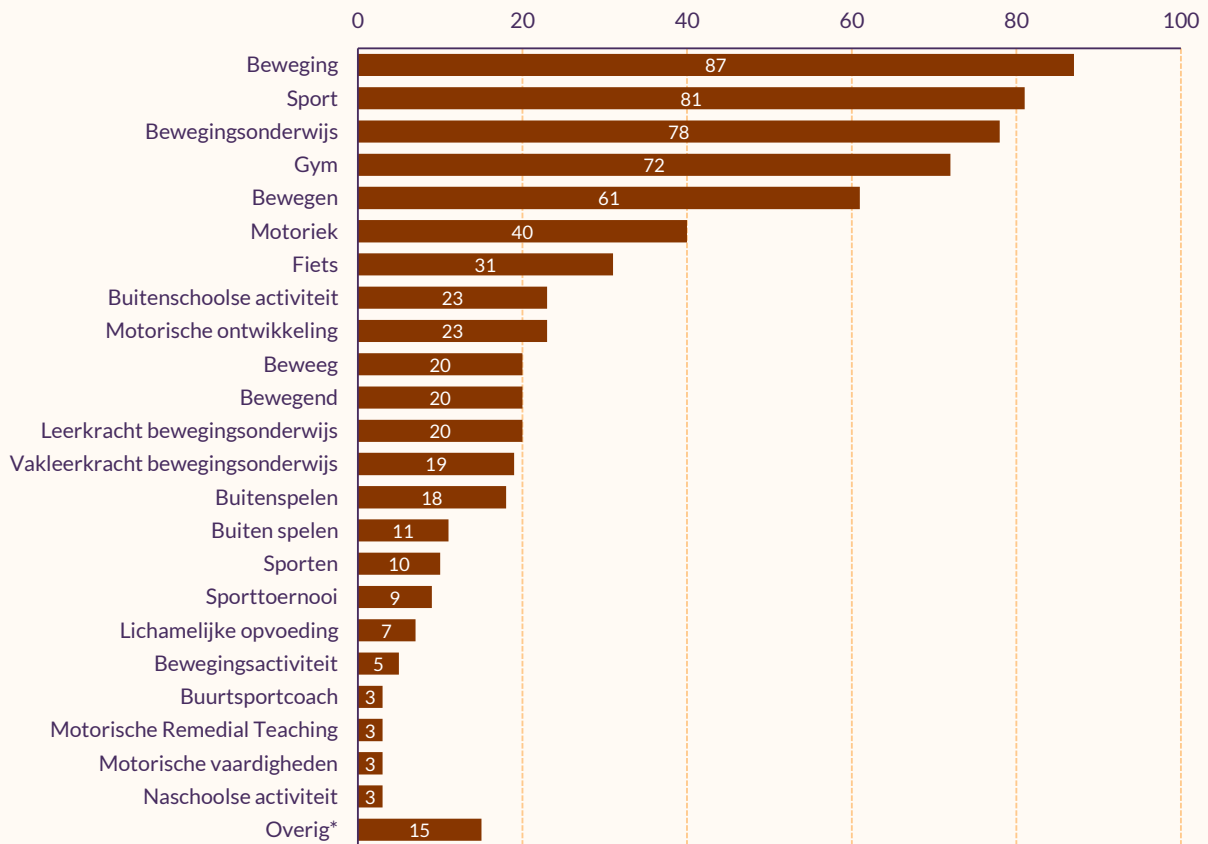
Aantallen

Ook in deze beleidsdocumenten gebruikt het overgrote merendeel van de scholen de termen 'beweging' (n=87), 'sport' (n=81), gym (n=72) en 'bewegen' (n=61) (zie [figuur 3.2](#)). 'Motoriek' (n=40) en 'motorische ontwikkeling' (n=23) gebruiken scholen ook veel in hun beleidsdocumenten. 31 scholen gebruiken de term 'fiets'.

Figuur 3.2

Aantal scholen dat de term één keer of vaker in hun schoolgids/jaarplan gebruikt

(in aantal scholen, n=100)

Bron: Webscraping beleidsdocumenten basisscholen, Mulier Instituut.

* Onder overig vallen drie termen die op twee websites voorkwamen en negen termen die op één website voorkwamen.

Termen die geen enkele keer voorkwamen in de schoolgidsen/jaarplannen van de honderd onderzochte scholen

- Actieve pauze
- Beweegaanbod
- Beweegcultuur
- Beweeginterventie
- Beweegtussendoortje
- Bewegen in de pauze
- Bewegingsvaardigheid
- Fysieke gezondheid
- Lichaamsbeweging
- Motorische test
- Sportaanbieders
- Sportles
- Sportstimuleringsles

Beweging

De term 'beweging' gebruiken scholen in de schoolgidsen en jaarplannen veelal als onderdeel van de term 'bewegingsonderwijs' (78 van de 87 keer). Voorbeelden van hoe scholen de losse term 'beweging' gebruiken, zijn:

- 'Fysieke activiteiten zijn essentieel voor de ontwikkeling van kinderen. Kinderen willen van nature bewegen. Op [naam school] richten wij onze groepsruimtes zo in dat er ruimte is voor beweging, omdat dit het leren ondersteunt.'
- 'Wij willen dat elke dag een dynamische schooldag is met afwisseling tussen zitten en bewegen en tussen binnen en buiten zijn. Dit zorgt ervoor dat kinderen naast cognitieve inspanning ook voldoende beweging, ontspanning en sociale interactie hebben.'
- 'Beweging vinden wij heel belangrijk voor de totale ontwikkeling van het kind. Alle leerlingen krijgen twee maal per week gymles. Groep 3 krijgt elke donderdag een dubbel gym uur.'

Sport

De term 'sport' gebruiken veel scholen om aan te geven dat ze jaarlijks een sportdag organiseren of meedoen aan sportactiviteiten. Bij de meeste scholen staat hier geen verdere omschrijving bij. Voorbeelden van hoe scholen dit wel omschrijven, zijn:

- 'Deelname aan meerdere sportactiviteiten, o.a. het basketbaltoernooi, de [naam sportevenement], het korfbaltoernooi, het voetbaltoernooi en de jaarlijkse sportdag.'
- 'Naast de wekelijks beweging, schrijven wij ons in voor verschillende sportactiviteiten waaronder het schoolvoetbal. In het voorjaar houden we onze sportdag.'
- 'Jaarlijks organiseren we met hulp van veel ouders een sportdag. Alle leerlingen zijn dan in touw en zetten hun beste beentje voor. Gezelligheid, samenwerken en sportiviteit, maar vooral meedoen zijn doelen die wij zeer zeker nastreven.'

Bewegingsonderwijs

In de meeste schoolgidsen en jaarplannen gebruiken scholen de term 'bewegingsonderwijs' om aan te geven dat, hoe vaak en van wie de leerlingen bewegingsonderwijs krijgen. Een aantal scholen heeft een uitgebreidere beschrijving van het bewegingsonderwijs, zoals:

- 'Voor bewegingsonderwijs wordt er door de vakleerkracht per jaar een planning gemaakt zodat alle leerdoelen aan bod komen. Accenten zijn onder andere het veelzijdig bewegen, plezier en een positieve houding tegenover bewegen en sociaal gedrag in bewegingssituaties.'
- 'Het doel van bewegingsonderwijs is de leerlingen breed te introduceren in de bewegingscultuur. Bewegingsonderwijs staat voor plezier in bewegen en motorisch en sociaal-emotioneel ontwikkelen op hun eigen tempo en niveau.'
- 'Een van de doelstellingen van het bewegingsonderwijs is, dat de kinderen veel en met plezier bewegen door het aanbieden van gevarieerde oefenstof, die gericht is op een veelzijdige ontwikkeling van de motoriek.'

Gym

De termen 'bewegingsonderwijs' en 'gym' (of 'gymlessen' en 'gymnastiek') gebruiken scholen veelal door elkaar. In een groot deel van de schoolgidsen en jaarplannen gebruiken scholen zowel 'bewegingsonderwijs' als 'gym'. De scholen die de term 'bewegingsonderwijs' niet gebruiken, gebruiken in plaats daarvan 'gym'. Deze term gebruiken de meeste scholen ook om aan te geven dat ze gym aanbieden, hoe vaak en door wie. Enkele scholen hebben een uitgebreidere beschrijving van gym, zoals:

- 'Bij mooi weer wordt gym gegeven op het sportveld. De buurtsportcoaches verzorgen ook dit schooljaar elke dinsdag de bewegingslessen.'
- 'Vanaf groep 3 wordt zowel aan gymnastiek met en zonder toestellen, als aan de ontwikkeling van tactiek en techniek bij sport en spel aandacht besteed. De groepen 3 t/m 8 hebben 2 x per week 3 kwartier gymnastiek van de vakleerkracht.'
- 'Alle kinderen van de school krijgen 2 keer per week een uur gymles. Tijdens de gymles wordt kennis gemaakt met verschillende sporten en vormen van beweging.'

Bewegen

De term 'bewegen' gebruiken scholen in de schoolgidsen en jaarplannen veelal in dezelfde context als 'beweging'. Deze termen wisselen elkaar dan ook af tussen scholen of binnen de schoolgidsen en jaarplannen. Twintig scholen schrijven iets over 'bewegend leren'. Voorbeelden van hoe scholen 'bewegen' gebruiken, zijn:

- 'Het plein is dusdanig ingericht, dat het uitdaagt tot bewegen.'
- 'Er is een beweegteam in de school actief en oudere leerlingen worden opgeleid tot juniorcoaches om jongere leerlingen te begeleiden bij het spelen. Kinderen zijn hierdoor medeverantwoordelijk voor het spel op het plein. In de beweegwijsapp worden wekelijks spellen klaargezet waarbij het beweegteam en juniorcoaches ervoor zorgen dat materialen worden klaargezet. Zo zijn we gezamenlijk verantwoordelijk voor het spelen op het plein met als doel: maximaal bewegen en samenspel.'
- 'Bewegend leren is een onderdeel in ons dagelijks aanbod wat nog steeds in ontwikkeling is.'

Motoriek en motorische ontwikkeling

Scholen gebruiken de termen 'motoriek' en 'motorische ontwikkeling' veelal om te benoemen dat leerlingen op de school zowel hun fijne als hun grove motoriek ontwikkelen. Daarnaast geven enkele scholen aan dat ze de motoriek van leerlingen monitoren en kinderen waar nodig doorverwijzen naar specialisten binnen de school. Voorbeelden van hoe scholen de term 'motoriek' gebruiken, zijn:

- 'Daarnaast werken wij samen met partijen als: Ergo- en Fysiotherapie, de Schoolarts en de GGD. Deze organisaties helpen kinderen op onze school die moeite hebben met hun grove en/of fijne motoriek en/of lichamelijke klachten ervaren.'
- '[...] beweegt je kind onhandig? Mogelijk is de motoriek niet goed ontwikkeld, terwijl dit een essentiële voorwaarde is om te kunnen leren op school. Kinderfysiotherapie kan helpen bij de motorische ontwikkeling en dit kan ook op school gedaan worden.'

- 'De groepen 1 en 2 spelen dagelijks buiten op het plein, waarbij ze vaardigheden in spel en motoriek ontwikkelen. Daarnaast wordt er ook wekelijks in het speellokaal een gym- en/of spel-les gegeven.'
- Onze vakdocent bewegingsonderwijs is gespecialiseerd in de motorische ontwikkeling van kinderen. Zij overlegt met ouders en teamleden over de motorische ontwikkeling en geeft extra ondersteuning.'

Fiets

De term 'fiets' gebruiken de meeste scholen om te informeren over de fietsenstallingen, eventuele schade aan fietsen, regels over fietsen rondom school en verkeerslessen. In de doorzochte documenten gebruiken scholen de term nergens om fietsen te stimuleren. Enkele scholen ontmoedigen fietsgebruik zelfs, bijvoorbeeld vanwege te weinig stallingsruimte. Hier zijn enkele voorbeelden van hoe scholen de term 'fiets' gebruiken:

- 'De kinderen in groep 7/8 worden op school voorbereid voor het theoretisch verkeersexamen. Ze doen ook mee aan het praktijkexamen fietsen. Bij het laatste onderdeel verwachten we dat de ouders zelf met de kinderen oefenen.'
- 'Wij verzoeken u vriendelijk doch dringend, indien de afstand dit toelaat, uw kind lopend naar school te laten komen. De stallingsruimte op de strook langs de [straat] is beperkt. Wij vragen dan ook met klem aan de kinderen alleen op de fiets te komen als ze van ver komen.'
- 'De kinderen leren in de groepen 3 t/m 8 omgaan met de verkeersregels als voetganger en fietser vanuit de methode De Verkeerskrant.'

Buitenschoolse activiteit

De term 'buitenschoolse activiteit' gebruiken de meeste scholen om aan te geven dat de hulp van ouders of een financiële bijdrage hierbij gewenst is. Enkele scholen gebruiken deze term om aan te geven welke buitenschoolse activiteiten ze aanbieden, zoals:

- 'Regelmatig worden er door de school buitenschoolse activiteiten (schoolvoetbal en -basketbal) aangeboden waar kinderen aan mee kunnen doen.'
- 'Regelmatig zijn er [buitenschoolse] activiteiten die buiten de school plaatsvinden. We gaan bijvoorbeeld naar Artis, de boerderij, de Openbare bibliotheek, het theater of museum, het Concertgebouw etc. Naar een bestemming buiten loopafstand van de school gaan we meestal met de bus.'

De buitenschoolse activiteiten zijn dus niet altijd beweegactiviteiten.

Resultaten vragenlijst

In dit hoofdstuk beschrijven we de resultaten van het vragenlijstonderzoek. We beschrijven hoe scholen invulling geven aan bewegen tijdens de schooldag, of ze specifiek beleid hierover hebben en wat ze daarbij helpt of belemmert.

4.1 Invulling van bewegen tijdens de schooldag

We vroegen de deelnemers hoe hun school bewegen tijdens de schooldag invult (figuur 3.3). Hier vragen we dus niet naar het beschreven beleid, maar naar de activiteiten in de praktijk.

Vaak meerdere invullingen

Op bijna alle scholen (90%) krijgt het thema bewegen op meerdere manieren invulling: zij bieden meerdere beweegmogelijkheden voor leerlingen aan:

- Het merendeel geeft aan dat leerlingen reguliere lessen bewegingsonderwijs krijgen (84%).
- Drie kwart geeft aan dat hun school meedoet aan sporttoernooien of sportdagen (74%).
- Twee derde van de scholen geeft aan lopen en/of fietsen van en naar school te stimuleren (66%).

Minder vaak geven de deelnemers aan bewegen tijdens de schooldag te stimuleren door een beweegvriendelijke inrichting van het klaslokaal of de school (19%) of door schoolzwemmen (16%). Andere manieren die ze noemen, zijn onder andere 'extra buitenspelen' of 'motorlab voor kleuters'. Daarnaast benoemt een deelnemer: **'Wij werken met alle aspecten van de dynamische schooldag²'**, waar veel beweegmogelijkheden onder kunnen vallen.

Invulling door bewegingsonderwijs

Sinds de invoering van de bepaling over bewegingsonderwijs in de Wet op het primair onderwijs in 2023 is elke school verplicht om minimaal 90 minuten bewegingsonderwijs per week aan te bieden (Rijksoverheid, 2023). Het is daarom opvallend dat elf deelnemers bij de vraag 'Op welke manier wordt bewegen tijdens de schooldag op jullie school ingevuld?' de antwoordoptie 'reguliere lessen bewegingsonderwijs/gymles' niet gekozen hebben (figuur 4.1).

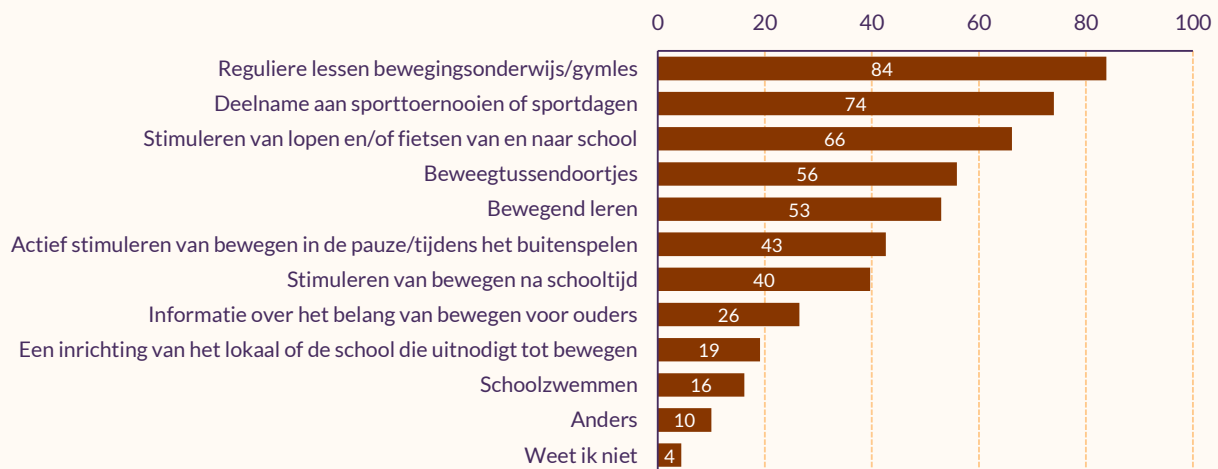
Drie van deze deelnemers geven aan niet te weten hoe hun school bewegen tijdens de schooldag invult. De overige acht vulden wel één of meerdere andere antwoordopties in.

² De dynamische schooldag is een aanpak waarbij je leerlingen aan de hand van tien bouwstenen stimuleert om (zittend) leren af te wisselen met beweegmomenten.

Figuur 4.1

Manieren waarop bewegen tijdens de schooldag invulling krijgt

(in procenten, n=68, meerdere antwoorden mogelijk)

Bron: vragenlijst Visieontwikkeling, september/oktober 2025, Mulier Instituut.

4.2 Schoolbeleid over bewegen

Aandeel met en zonder beleid over bewegen

Bij ruim een kwart van de scholen (28%) is bewegen tijdens de schooldag vastgelegd of onderdeel van het schoolbeleid. Daarnaast geeft nog een kwart (26%) aan dit nog niet te hebben, maar hier wel mee bezig te zijn. Bijna de helft van de scholen heeft geen beleid op het gebied van bewegen (46%) en is hier ook niet mee bezig.

Reden om geen beleid over bewegen te hebben

Scholen die geen beleid over bewegen hebben en hier ook niet mee bezig zijn (n=28), vroegen we naar de belangrijkste reden hiervoor. In de open antwoorden van de deelnemers zijn twee thema's te onderscheiden:

1. geen prioriteit: **'Prioriteiten liggen op dit moment ergens anders';**
2. wel aandacht voor het thema, maar geen noodzaak tot beleid: **'Er zijn wel afspraken en er wordt ook actief op gestuurd door de werkgroep Sport en Bewegen maar dit is niet vastgelegd in een beleidsplan.'**

Totstandkoming schoolbeleid over bewegen

We vroegen de deelnemers die aangaven een schoolbeleid over bewegen te hebben of hiermee bezig te zijn, hoe het schoolbeleid tot stand komt of is gekomen.

Een deelnemer beschrijft: **'Stap 1: kwaliteit in de lessen bewegingsonderwijs. Vakleerkrachten, Vakwerkplan, Leerlingvolgsysteem. Stap 2: Derde beweegmoment voor kleuters met het Motorlab. Stap 3: Intensievere samenwerking met sportverenigingen en naschools aanbod. Stap 4: nu... van schoolplein naar beweegplein.'**

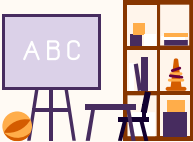

Een aantal andere deelnemers benoemt de rol van de vakleerkracht bij het opstellen van het schoolbeleid. Hierbij beschrijven ze de vakleerkracht voornamelijk als initiatiefnemer en aanjager.

11 van de 29 deelnemers geven aan ondersteuning te hebben (gehad) bij het opstellen van het schoolbeleid over bewegen. Ze noemen hierbij, naast de vakleerkracht, verschillende partijen: Sportivate, School in Beweging, een hogeschool, Nationaal Bureau Sport Stimulering, het Bewegend Kind, Platform Dynamische Schooldag en Gezonde School. Het is niet bekend om welke vorm van ondersteuning dit gaat.

Inhoud schoolbeleid over bewegen

Van de zeventien scholen met beleid over bewegen hebben er zestien beleid over twee of meer onderwerpen (**tabel 4.1**). Het merendeel beschrijft beleid over bewegen in de klas (zoals *energizers* en bewegend leren), aanstelling van een vakleerkracht of de frequentie van het bewegingsonderwijs.

Tabel 4.1
Beschreven onderwerpen in schoolbeleid over bewegen
 (in aantal scholen, n=17, meerdere antwoorden mogelijk)

Illustratie	Onderwerp	Inhoud beschrijving
	Sociale en fysieke omgeving	Vitaliteitsbeleid voor medewerkers (n=4) Inrichting van de schoolomgeving (n=7)
	In de klas	Bewegen in de klas (n=13) Elke 30 minuten zitten afwisselen met bewegen (n=2)
	Buiten de klas	Aanstelling van een vakleerkracht (n=12) Frequentie van bewegingsonderwijs (n=12) Schoolzwemmen (n=3)
	Buiten schooltijd	Naschools aanbod (n=6) Fietsen/ lopen naar school (n=5)

Bron: vragenlijst Visieontwikkeling, september/oktober 2025, Mulier Instituut.

Coördinatie en toepassing schoolbeleid over bewegen

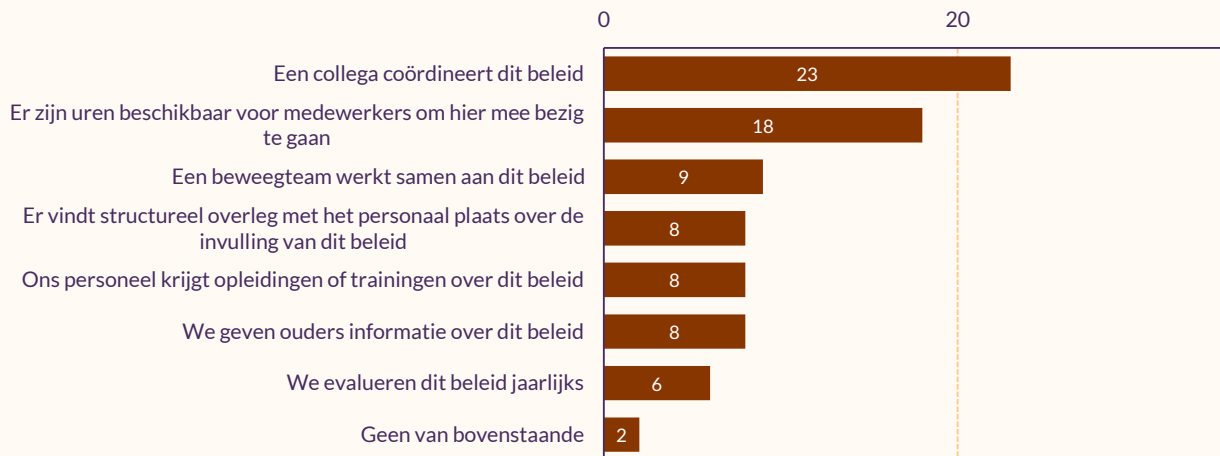
Op de scholen die schoolbeleid over bewegen hebben of met de ontwikkeling hiervan bezig zijn (n=33), coördineert op 23 scholen een collega dit beleid (figuur 4.2). Op negen scholen werkt een beweegteam hieraan. Daarnaast heeft meer dan de helft van deze scholen (n=18) uren beschikbaar voor medewerkers om hiermee bezig te gaan.

In de toelichting geven enkele deelnemers aan dat de vakleerkracht bewegingsonderwijs kartrekker is voor het coördineren van het beleid. Een schoolleider geeft aan zelf leerkrachten te stimuleren om bewegend leren te integreren in de schooldag. Daarnaast geeft een vakleerkracht aan te proberen de bouwstenen van de Dynamische Schooldag laagdrempelig te implementeren, maar hierbij te ervaren dat de schoolleiding andere onderwerpen meer prioriteit geeft.

Figuur 4.2

Manieren waarop scholen het schoolbeleid over bewegen coördineren en vormgeven

(in aantal scholen, n=33, meerdere antwoorden mogelijk)

Bron: vragenlijst Visieontwikkeling, september/oktober 2025, Mulier Instituut.

4.3 Succesfactoren en belemmeringen

Aandeel dat belemmeringen ervaart

Twee derde van de deelnemers ervaart in beperkte tot grote mate belemmeringen bij het opstellen van het schoolbeleid over bewegen (63%). Dit zijn voornamelijk deelnemers die al beleid over bewegen hebben (daarvan 82%) of hiermee bezig zijn (daarvan 86%). 14 procent ervaart helemaal geen belemmeringen. De overige deelnemers zijn voornamelijk deelnemers zonder schoolbeleid op bewegen die de antwoordoptie 'weet ik niet/niet van toepassing' hebben aangevinkt.

Op het merendeel van de scholen met schoolbeleid over bewegen (11 van de 15) lukt het goed om dit beleid te implementeren. Op de andere vier scholen lukt dit in enige mate.

Hieronder beschrijven we de belangrijkste ervaren succesfactoren bij het opstellen en uitvoeren van beweegbeleid. Dit kunnen ook belemmeringen zijn, als de school hier onvoldoende op inzet.

Prioritering, middelen en inzet personeel

Prioriteiten stellen blijkt een belangrijke voorwaarde voor het opstellen van beweegbeleid. Scholen geven aan dat andere thema's soms voorrang krijgen, waardoor beweegbeleid naar de achtergrond verschuift: ***Het afgelopen schooljaar heeft onze focus gezeten op "de basis op orde" n.a.v. inspectiebezoek. Beleid opstellen over bewegen binnen school heeft nu niet de prioriteit.***

Wanneer bewegen geen prioriteit krijgt, maken scholen hier doorgaans ook geen tijd en middelen voor vrij. Gebrek aan tijd en personele capaciteit noemen ze dan ook vaak als belemmering: ***'Het is moeilijk om hier iemand binnen het team voor te vinden omdat er al zoveel andere taken zijn.'*** Ook speelt financiering een rol: ***'Het budget voor extra personeel ontbreekt in de reguliere financiering, dus is het vooral afhankelijk van (extra) subsidie-inkomsten.'***

Belang van beweegbeleid en draagvlak

Het ervaren belang van beweegbeleid speelt een belangrijke rol in de mate waarin scholen hier prioriteit aan geven. Volgens deelnemers wordt dit belang niet altijd voldoende erkend: ***'Bovenschools dringt het belang nog niet goed door. Bewegen wordt belangrijk geacht totdat er financiële keuzes gemaakt moeten worden. Dan is het ineens een stuk minder belangrijk bij besturen.'***

Daarnaast zien sommige deelnemers de toegevoegde waarde van specifiek beleid over bewegen niet zolang activiteiten wel plaatsvinden: ***'we voldoen aan de urennorm bewegingsonderwijs en geven kinderen ruimte om tussendoor bewegingsactiviteiten te doen. Hier hebben we geen speciaal beleid voor.'***

Het belang en de urgentie van bewegen tijdens de schooldag expliciet maken lijkt bij te dragen aan het draagvlak binnen de school. Zo benadrukken deelnemers deze bewustwording over het belang van bewegen als succesfactor: ***'Overtuiging dat bewegen goed is en onlosmakelijk samenhangt met de ontwikkeling van de hersenen en een gezond en zinvol leven.'***

Draagvlak binnen het team noemen deelnemers daarnaast als een belangrijke succesfactor bij het opstellen en uitvoeren van beweegbeleid: ***'Het hele team was direct enthousiast en wilde hier aan werken'***. Daarbij is het belangrijk om vanuit de visie van de school een vertaling te maken naar de bijdrage van bewegen aan deze visie: ***'Goed is het om vanuit een visie speerpunten te kiezen en zorg te dragen voor een gezamenlijk draagvlak.'***

Rol van de vakleerkracht

De vakleerkracht speelt volgens een aantal deelnemers een belangrijke rol bij het opstellen en implementeren van het beweegbeleid. Tegelijkertijd ervaren ze deze rol soms ook als beperkend, doordat bewegen vooral wordt gezien als verantwoordelijkheid van de sectie lichamelijke opvoeding: **'Het wordt toch nog veel gezien als iets voor de sectie LO. Veel focus van collega's op de vaklessen.'**

Tevredenheid over het schoolbeleid over bewegen

We vroegen deelnemers van scholen met schoolbeleid over bewegen (n=15) uit te drukken hoe tevreden ze hierover zijn in een rapportcijfer tussen de 1 en de 10. Alle deelnemers geven een voldoende, met een gemiddelde van 7,5. Acht deelnemers waarderen het beleid over bewegen met een 8 of hoger.

Een aantal deelnemers licht hun cijfer toe, waarbij ze aangeven dat de uitvoering beter kan. Zo geeft een deelnemer aan: **'Borgen is nu nog niet voldoende, beleid is passend'**. Ook zijn er deelnemers die aangeven dat ze nog in ontwikkeling zijn: **'We zijn nog in ontwikkeling en willen meer. We nemen steeds meer stappen om uiteindelijk binnen en buiten in elkaar te laten overlopen.'**

4.4 Behoeften aan beleid en ondersteuning

We vroegen alle deelnemers of zij schoolbeleid over bewegen willen ontwikkelen of verbeteren (figuur 4.3). Drie kwart geeft aan dit te willen (75%). In totaal heeft een kwart (27%) hierbij behoefte aan ondersteuning of tips. Van de deelnemers die aangeven geen schoolbeleid over bewegen te hebben en hier ook niet mee bezig te zijn (n=23), geven er zestien aan dat ze wel schoolbeleid over bewegen willen ontwikkelen of verbeteren.

Deelnemers die behoefte hebben aan ondersteuning of tips (n=14), hebben voornamelijk behoefte aan:

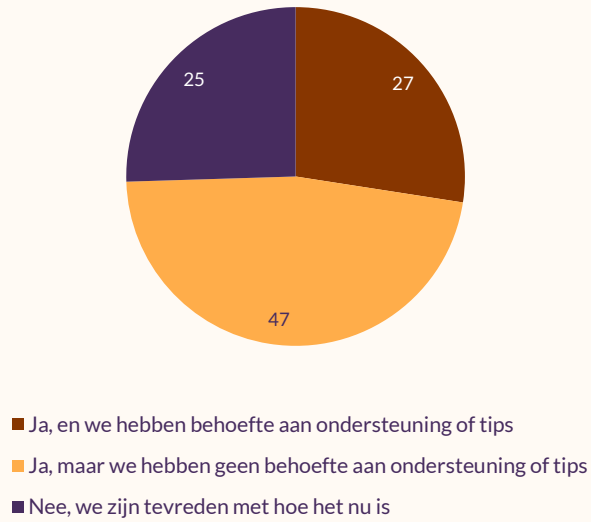
- praktische handvatten voor implementatie van schoolbeleid over bewegen tijdens de schooldag (n=13);
- voorbeelden van schoolbeleid over bewegen tijdens de schooldag (n=12);
- advies over financiering en subsidiemogelijkheden (n=10).

Daarnaast geven respectievelijk zes en zeven deelnemers aan behoefte te hebben aan kennis over bewegen tijdens de schooldag en/of over het ontwikkelen van een visie en beleid. Twee deelnemers hebben behoefte aan intervisie met andere scholen.

Figuur 4.3

Willen jullie schoolbeleid over bewegen tijdens de schooldag ontwikkelen of verbeteren?

(in procenten, n=51)

Bron: vragenlijst Visieontwikkeling, september/oktober 2025, Mulier Instituut.

Conclusie & aanbevelingen

In dit hoofdstuk lees je wat we concluderen over hoe basisscholen visie en beleid over bewegen ontwikkelen, uitvoeren en borgen. Op basis van die conclusies doen we vervolgens twee aanbevelingen.

5.1 Conclusie

Bewegen wordt genoemd in schoolbeleid, maar uitwerking ontbreekt vaak

Uit het deskresearch blijkt dat scholen bewegen regelmatig noemen op hun websites en in hun beleidsdocumenten, maar dat de inhoudelijke uitwerking vaak beperkt is.

Vooraf termen als 'bewegingsonderwijs', 'gym', 'sport' en 'bewegen' komen veel voor in schoolgidsen en jaarplannen. In de meeste gevallen gaat het hierbij om een korte beschrijving of een opsomming van activiteiten op het gebied van bewegen die ze doen. Weinig scholen beschrijven een bredere visie op bewegen tijdens de schooldag.

Daarnaast lijken veel van de beleidsdocumenten op elkaar. Het lijkt erop dat scholen gebruikmaken van standaard templates, wat gezien de tijdsinvestering die het opstellen van goed beleid vraagt niet verassend is. Tegelijkertijd sluit goed beweegbeleid aan bij de bredere visie en beleid van een school. Het is aannemelijk dat de inhoud van een standaard beleidsdocument minder goed aansluit bij de bredere visie van de school. Daardoor verlopen draagvlak creëren, implementatie en structurele inbedding waarschijnlijk minder succesvol.

Beleid over bewegen ontwikkelen voor veel scholen geen prioriteit

De resultaten van de vragenlijst laten zien dat het ontwikkelen van beleid over bewegen voor veel scholen geen prioriteit heeft. Vrijwel alle scholen besteden aandacht aan bewegen tijdens de schooldag, bijvoorbeeld via bewegingsonderwijs, bewegend leren of sportdagen. Maar slechts een kwart geeft aan een beschreven beleid specifiek over bewegen te hebben.

Scholen geven aan dat andere onderwerpen momenteel meer prioriteit hebben. Of dat zij het nut van een formeel beleidsdocument niet altijd zien zolang er bewegen tijdens de schooldag plaatsvindt.

Ook praktische belemmeringen spelen een rol

Naast prioritering spelen ook praktische belemmeringen een rol bij het ontwikkelen en implementeren van beleid over bewegen. Scholen noemen vooral een gebrek aan tijd, personeel en financiële middelen als belemmerende factoren. Het opstellen en borgen van beleid vergt inzet van medewerkers, terwijl die vaak met veel andere taken belast zijn.

Behoeftte aan ondersteuning bij (door)ontwikkelen van beweegbeleid

Tegelijkertijd blijkt uit ons onderzoek dat er bij een deel van de scholen behoefte is aan ondersteuning bij het (door)ontwikkelen van beweegbeleid. Drie kwart van de scholen geeft aan schoolbeleid over bewegen te willen ontwikkelen of verbeteren. Een kwart heeft daarbij behoefte aan ondersteuning.

Die behoefte richt zich vooral op praktische handvatten, voorbeelden van beleid en tips voor implementatie. Daarnaast noemen scholen een behoefte aan advies over financiering en subsidiemogelijkheden en aan kennis over het ontwikkelen van een visie op bewegen binnen de school.

Rol van de vakleerkracht in een school-brede aanpak

Ten slotte komt uit de resultaten naar voren dat de vakleerkracht bewegingsonderwijs een belangrijke rol kan spelen in een school-brede aanpak voor bewegen tijdens de schooldag.

Bij verschillende scholen fungeert de vakleerkracht als coördinator of aanjager van beweegbeleid en als inhoudelijk expert op het gebied van bewegen. Regelmatig is de vakleerkracht ook onderdeel van een 'beweegteam'. Daarmee kan de vakleerkracht een belangrijke bijdrage leveren aan het ontwikkelen en implementeren van beleid dat bewegen een structurele plek geeft tijdens de schooldag.

5.2 Aanbevelingen

Op basis van de conclusies van dit onderzoek doen wij twee aanbevelingen. Beide aanbevelingen richten zich op de overheid (lokaal en landelijk), landelijke organisaties die in nauw contact staan met scholen, zoals KVLO, de Gezonde School (RIVM) en JOGG, en het Mulier Instituut.

Verhelder voor scholen het belang van een visie en beleid specifiek over bewegen

Hoewel activiteiten voor bewegen tijdens de schooldag op veel scholen plaatsvinden, noemen ze dit in beleidsdocumenten vaak slechts kort en beperkt uitgewerkt. Sommige scholen vinden de uitwerking van of een specifiek beleidsdocument over bewegen niet noodzakelijk.

Het is daarom belangrijk om voor scholen duidelijk te maken welke meerwaarde een visie en beleid over bewegen hebben. Landelijke programma's die al in contact staan met scholen, zoals de Gezonde School en JOGG, kunnen hier mogelijk een rol in spelen. Bijvoorbeeld door hier in gesprekken met scholen op te wijzen en er in hun aanbod informatie over op te nemen. Dit kan helpen om bewegen structureel te verankeren in de schooldag en minder afhankelijk te maken van losse initiatieven.

Ondersteun scholen bij het (door)ontwikkelen van een visie en beleid over bewegen

Een deel van de scholen geeft aan behoefte te hebben aan ondersteuning bij het ontwikkelen of verbeteren van beleid over bewegen. Bijvoorbeeld in de vorm van

praktische handvatten, voorbeelden van beleidsdocumenten en tips voor implementatie. Daarbij is het belangrijk dat scholen specifiek beleid over bewegen ontwikkelen dat aansluit bij hun eigen schoolvisie en context, en niet uitgaan van een algemene standaardaanpak.

Een vervolgonderzoek naar een aanpak die enerzijds overdraagbaar is en anderzijds af te stemmen is op een specifieke school, is belangrijk om inzicht te krijgen in wat scholen hiervoor minimaal nodig hebben.

Ook is het van belang rekening te houden met belemmeringen die scholen ervaren, zoals beperkte tijd, personele capaciteit en middelen. Subsidiemogelijkheden vanuit de (lokale) overheid zouden hierbij helpen.

Bronnen

Biddle, S. J., Ciaccioni, S., Thomas, G., & Vergeer, I. (2019). Physical activity and mental health in children and adolescents: An updated review of reviews and an analysis of causality. *Psychology of sport and exercise*, 42, 146-155.

Derikx, D., Popken, N., & Singh, A. S. (2026). *Bewegingsonderwijs en sport in het primair onderwijs 2025: 3-meting*. Mulier Instituut.

Daly-Smith, A., Quarmby, T., Archbold, V. S., Corrigan, N., Wilson, D., Resaland, G. K., ... & McKenna, J. (2020a). Using a multi-stakeholder experience-based design process to co-develop the Creating Active Schools Framework. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 17(1), 13.

Gamble, A., Chatfield, S. L., Cormack Jr, M. L., & Hallam, J. S. (2017). Not enough time in the day: A qualitative assessment of in-school physical activity policy as viewed by administrators, teachers, and students. *Journal of School Health*, 87(1), 21-28.

Liang, Y., Zhu, X., Yang, J. H., Wang, F., Zhang, D., Yang, X., ... & Liu, Y. (2025). Associations of different types of physical activity and sedentary behavior with self-rated health in children and adolescents: a systematic review of research from 2010 to 2024. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 22(1), 48.

Nobles, J. D., Radley, D., Mytton, O. T., & Whole Systems Obesity programme team. (2022). The action scales model: a conceptual tool to identify key points for action within complex adaptive systems. *Perspectives in public health*, 142(6), 328-337.

Rijksoverheid (2023). *Norm twee (les)uren bewegingsonderwijs vanaf schooljaar 2023-2024*. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brochures/2023/08/01/norm-twee-les-uren-bewegingsonderwijs-vanaf-schooljaar-2023-2024>

World Health Organization. (2022). Promoting physical activity through schools: Policy brief.

Lisa Wilderink
l.wilderink@mulierinstituut.nl

Marthe Westerbroek
m.westerbroek@mulierinstituut.nl

Nynke Popken
n.popken@mulierinstituut.nl